

בענין טלטול שפוד לאחר שנשתמש

ediena@torontotorah.com, אליעזר דיינה,

א. עיין היטב ברש"י ותוס' בסוגייתינו

ב. חידושי הרשב"א כאן

רבינא אמר אף על גב דלית ביה בשר מידי דהוה אקוץ בר"ה. וא"ת ל"ל מהאי טעמא והא כלי שמלאכתו להיתר בי"ט הוא. ובתוס' נדחקו בזה ואמרו שהשפוד אין לו תורת כלי [וכל שאין לו תורת כלי אינו] (ו) ניטל בשבת כדאמרינן בפרק כל הכלים, וזה דבר תימה הרבה בעיני שאפי' קנים ומקלות יש להם תורת כלי וניטלין בשבת כדאמרינן בפרק כל הכלים אמר רבי אלעזר קנים ומקלות וגלוסטרא ומדוכה כלם קודם התרת כלים נשנו כלו' אבל לאחר התרת כלים שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת אף אלו מותרים. ואפשר לומר דשפוד אסור לטלטלו משום דמוקצה מחמת מיאוס הוא ואף על גב דרבינא גופי' פסק בשלהי פרק בתרא דשבת כרבי שמעון דלית ליה מוקצה ואפילו במוקצה מחמת מיאוס, וכן נמי שמואל בשלהי פ"ק דשבת בכרכי דזוגי הא אמר רב נחמן דבי"ט סתם לן תנא כר' יהודה ורבינא ושמואל אית להו הכין, וזו ראייה לרי"ף ז"ל שפסק כר' יהודה בי"ט, אלא שעדיין נצטרך לומר דאף קערות שאכל בהן אסור לטלטלן בי"ט אלא לצורך גופן ולצורך מקומן, ומיהו אם הם בבית שעומד שם מותר לטלטלן בין שפוד בין קערות ולהוציאן משום גרף של רעי, וכדגרסינן בפ' כל הכלים א"ל אביי לרבה למר אליבא דר' נחמיה הני קערות היכי מטלטלין להו, א"ל רב ספרא חברין כבר תרגמה מידי דהוה אגרף של רעי. [עי' בתשו' סי' תר"ו].

ג. בית הבחירה למאירי כאן

ובתוספות פי' שדינו כאבן ואין זה כלום שהרי קנים ומקלות דינן ככלים לטלטול כמו שיתבאר בפרק כל הכלים ועקר הדברים שהוא מוקצה מחמת מיאוס...

ד. פני יהושע כאן

בא"ד וקשה דמשמע הכא דרבינא וכו' אבל קשה מדשמואל אדשמואל וכו' עד סוף הדיבור. ועיין ביש"ש [סימן כ"ד] שהוסיף ביאור דשפוד שצלו בו הוי כמו נולד ע"ש באריכות. ולענ"ד לא ידעתי למה נצרך לכל זה דהא ודאי הא דשרי ר"ש במוקצה היינו דוקא לצורך גופו או מקומו אבל מחמה לצל מודה דאסור כמ"ש התוס' בס"פ כירה וכ"ש שלא לצורך כלל א"כ שפיר איצטריך מילתא דשמואל ורבינא לאשמעינן דשפוד שצלו בו מותר לטלטלו אפילו שלא לצורך כלל אלא כדי שלא יזוקו בו, כן נראה לי ועדיין צ"ע:

ה. מהר"ם מלובלין מסכת ביצה דף כח עמוד ב

בתוס' ד"ה רבינא וכו' עד אבל קשה מדשמואל אדשמואל כו' וי"ל דשאני שפוד דלאחר מלאכתו אין כאן תורת כלי עליו להכי אסור שמואל דיש עליו תורת מוקצה וכו' דברי התוס' צ"ע דמה לי לר"ש אם יש עליו תורת מוקצה הא לר"ש לית ליה מוקצה כ"א בגרוגרות וצימוקים וכל הדומה להו ומה טעם שכתב דשפוד לאחר מלאכתו אין עמו תורת כלי יותר מכל הכלים ונראה שלפי פי' התוס' לא איירי שמואל בשפוד המיוחד לצלייה אלא כגון שנטל עץ וחדדו בראשו וצלה עליו והשתא א"ש דלאחר מלאכתו זורקו ואין עליו אח"כ תורת כלי כ"א כשאר קוץ בעלמא ולכך מודה בו ר"ש דיש עליו תורת מוקצה כי הוא דבר המזיק ואי לא מסתפינא אמינא דט"ס בספרים וצ"ל ולהכי אסור שמואל דיש עליו תורת קוצים וכו' וכן פירשתי כוונת התוס' בדבור זה לתלמידי בישיבתי הרבה בכמות ובמעלות ועיין לקמן במה שכתבתי בדף ל"א ע"ב ד"ה ונפחת כו' כי שם הוכחתי דטלטול אבנים שאין עליהם תורת כלי אסורים לטלטל אף לר"ש ואחר זה מצאתי בטור א"ח סימן תקי"ח שכתב וז"ל שם לקח עץ שאינו מיוחד לשפוד וצלה בו בשר אסור לטלטלו אח"כ שאינו כלי וכ"כ שם הב"י על דברי הטור שכן נראה מדברי התוס' דהכא ושמתתי בדבריו שכוונתי לדעת הגדולים וגם הוספתי בו בהסברת לשוני שכתבתי לעיל בטוב טעם ודעת וכתב עוד הב"י וז"ל אבל רבינו ירוחם כתב דמאחר שאינו עושה מעשה כלי אלא מעשה קוץ בעלמא לא התיירו לטלטלו אלא לצורך גופו וכ"נ סברת התוס' עכ"ל ונראה מדבריו שאפי' בשפוד המיוחד לצלות בו מיירי עכ"ל ב"י:

ו. רבינו חננאל כאן

וכן שפוד שצלה בו בשר אם הוציא הבשר ממנו אסור לטלטלו ביום טוב. רב מלכא ואיתימא רב אדא בר אהבה אמר שומטו ומניחו בקרן זוית כו' אמר רבינא אף על פי שאין בו בשר מותר לטלטלו מידי דהוה אקוץ ברה"ר הלא קוץ ברה"ר מטלטלין אותו ומניחין אותו בצידי רה"ר כדי שלא יזוקו בו רבים. גם זה השפוד לא גרע מקוץ:

ז. בית יוסף שם

וסובר רבינו שלא נאמרו דברים אלו אלא בעץ שאינו מיוחד לשפוד דאילו מיוחד לשפוד תורת כלי עליו ומותר לטלטלו בכל ענין שירצה וכן נראה מדברי התוספות (ביצה שם ד"ה רבינא) שכתבו על דין זה דשאני שפוד דלאחר מלאכתו אין תורת כלי עליו והיינו על כרחך כשאינו מיוחד לשפוד: אבל רבינו ירוחם (נ"ד ח"א ל ע"ד) כתב דמאחר שאינו עושה מעשה כלי אלא מעשה קוץ בעלמא לא התירו לטלטלו אלא לצורך גופו וכן נראה סברת התוספות עכ"ל. ונראה מדבריו שאפילו בשפוד המיוחד לצלות בו מיירי.

ח. ים של שלמה כאן

ודבריו סותרין את דברי רבינו ירוחם, שמתחילה כתב שכן משמע מדברי התו' כדברי הטור, דאיירי בשפוד שאינו מיוחד לצלות, ואח"כ הביא דברי ר' ירוחם, שכתב דאסור במיוחד לצלי איירי, וכתב שכן נראה מדברי התו'. על כן נראה דבדואי דר' ירוחם נמי ס"ל כדברי הטור, דאיירי בשפוד שאינו מיוחד לצלות בו, ומשום הכי אינו אלא מעשה קוץ בעלמא, ובטל ממנו תורת כלי, אבל במיוחד לצלות, אינו מעשה קוץ, אלא כלי ממש הוא. והשתא שפיר כתב ר' ירוחם, וכ"נ מדברי התו'.

ט. ב"ח שם

ומפרש רבינו דרבינא לא אתא אלא לומר דשרי לשומטו ולהניחו בקרן זוית ולא בעי בשר כדבעי רב חייא בר אשי ומפרש נמי דמיירי בלקח עץ שאינו מיוחד לשפוד דאינו כלי דמוקצה הוא אף לרבי שמעון דלא כפירוש רש"י דמיירי בשפוד ישן דמוקצה מחמת מיאוס הוא דאם כן קשיא הך דרבינא אדרבינא בפרק מי שהחשיך (שבת קנז א) דאית ליה הלכה כרבי שמעון אף במוקצה מחמת מיאוס וקשיא נמי דשמואל אדשמואל לשם דאית ליה הלכה כרבי שמעון דלית ליה מוקצה וכמו שהקשו התוספות בפרק אין צדין (ד"ה רבינא) ומה שכתבו התוספות ליישב דשאני שפוד דלאחר מלאכתו אין כאן תורת כלי עליו וכוונתם משום דאינו עושה מעשה כלי אלא מעשה קוץ בעלמא משום הכי לא התירו לטלטלו אלא לצורך גופו דאין עליו תורת כלי לא נהירא ליה לרבינו ישוב זה דלמה יגרע שם כלי משפוד המיוחד לצלות בו משאר כלים ולכך פירש דמיירי בעץ שאינו מיוחד לשפוד ויפה פירש וכן פסק בשלחן ערוך (סע' ג):

י. שולחן ערוך שם סעיף ג

לקח עץ שאינו מיוחד לשפוד וצלה בו בשר אסור לטלטלו אחר כך שאינו כלי אלא שומטו ומניחו בקרן זוית כדי שלא יזוקו בו אפילו אין עליו בשר כלל: הגה: ולצורך אוכל נפש מותר לטלטל הכל אפילו מוקצה (רמב"ם פרק א' ומרדכי ריש פרק בכל מערבין):

יא. ביאור הלכה שם

לקח עץ שאינו מיוחד וכו' - אבל אם הוא מיוחד לצלי בין אם הוא של עץ או של מתכות תורת כלי עליו ומותר לטלטלו בכל ענין שירצה [ב"י וכ"כ הרש"ל ע"ש] ומפמ"ג משמע דרק לצורך גופו ומקומו מותר ככל הכלים [היינו שמלאכתו לאיסור] ועיין בחידושי הרשב"א ובחז"ל רא"ה שמפרשים הסוגיא בשפוד של מתכות עיי"ש מה שהאריכו בזה ואנו פירשנו לפי פירוש הטור וכמו שהעתיקו המחבר וצ"ע:

יב. שולחן ערוך הרב שם סעיף ה

שפוד שצלו בו בשר אם הוא אינו מיוחד לשפוד אלא שלקח עץ חד כעין שפוד וצלה בו באקראי בעלמא אחר גמר הצלייה שומטו מלפניו בגרירה ובטלטול מן הצד עד שמעבירו מלפניו לקרן זוית כדי שלא יזוקו בו אבל אסור לטלטלו בטלטול גמור לאחר שניטל ממנו הצלי לפי שנמאס ומוקצה ואף המתירים מוקצה מחמת מיאוס ביו"ט לא התירו אלא בדבר שיש תורת כלי עליו אבל שפוד זה לאחר שגמרו בו מלאכתו אין עליו תורת כלי כלל כיון שאינו מיוחד לשפוד ולפיכך אפילו לצורך גופו או מקומו אסור לטלטלו אבל מותר לחזור ולצלות בו דלענין צלייה יש עליו תורת כלי כיון שהוא חד כעין שפוד וראוי לצלייה וכן אם צריך למקומו להעמיד שם קדירה או שאר אוכל נפש מותר לסלקו וכן הדין בכל דבר שהוא מוקצה כמו שנתבאר בסוף סי' תק"ט ע"ש: